

УПРАВЛІННЯ ОСВІТИ
ГОЛОСІЇВСЬКОЇ РАЙОННОЇ В МІСТІ КИЄВІ
ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Формування міжпредметних зв'язків під час вивчення теми
«Національна економіка. Показники економічного розвитку»

Вчителя географії
гімназії № 179 міста Києва
Чомко Тетяни Віталіївни

КИЇВ – 2021

Зміст

АНОТАЦІЯ.....	3
ВСТУП.....	4
Розділ 1. Формування міжпредметних зв'язків під час вивчення теми «Національна економіка. Показники економічного розвитку».....	5
1.1. Введення поняття соціально-економічні показники, їх роль і значення для економічного розвитку країн.....	5
Розділ 2. Розробки уроків на тему «Національна економіка. Показники економічного розвитку. Типізація країн за рівнем економічного розвитку».....	7
2.1. Урок «Національна економіка. Показники економічного розвитку. 9 клас».....	7
2.2. Бінарний урок (географія/математика) «Використання властивостей графіків функцій при дослідженні соціально-економічних показників , які лягли в основу типізації країн за рівнем економічного розвитку».....	14
ВИСНОВКИ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	22
ДОДАТКИ.....	23

АНОТАЦІЯ

При виборі теми для методичної роботи я керувалася тим, що під час вивчення теми «Національна економіка. Показники економічного розвитку» в учнів виникають труднощі щодо її сприйняття та практичного застосування. Надалі це сприяє тому, що рівень мотивації та пізнавальної активності у дітей знижується, що призводить до втрати інтересу до предмета.

Економічні поняття і показники є основними в економічній географії світу та України, а застосування їх при типізації країн світу за рівнем економічного розвитку, використання цих знань на практичних роботах та контурних картах, є однією з найбільш поширених форм збору та аналізу інформації.

В роботі з дітьми, прослідковується така закономірність - учні не використовують соціально-економічні показники при вивченні інших предметів навіть тоді, коли теми уроків тісно пов'язані з ними.

Маю на меті показати, що саме поєднання знань з різних предметів дає можливість розкрити повну картину використання соціально-економічних показників на прикладі розробки бінарного уроку географії та алгебри.

ВСТУП

Вивчення соціально-економічних показників, практичне їх використання лежить в основі методу розв'язання не лише географічних завдань.

Актуальною тема є тому, що типологія країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку має теоретичне і практичне значення, адже пов'язана з проблемами дослідження сучасної науки. У світі існує багато країн, усі вони розвиваються по-різному, тому і виникає потреба виділення певних типів країн, їх групування і типізації. Одним із завдань нашого дослідження є вивчення підходів до типізації, адже усі вони різняться між собою. Вони ґрунтуються переважно на якісних або кількісних показниках, відповідно до яких і здійснюють типології. Актуальним у нашому дослідженні є врахування глобалізаційних процесів, які відіграють важливу роль у розвитку країн світу. Одним із завдань нашого дослідження є характеристика і співставлення цих показників. Дослідження таких важливих показників як ВВП та ВВП на одну особу, індекс людського розвитку дають нам уявлення про розвиток країн світу за різними параметрами.

Практична значимість набутого досвіду:

- Забезпечує умови для розвитку географічної, економічної компетенції;
- Розкриває нові можливості при вивченні предметів природничого циклу;
- Забезпечує особистісно орієнтовану траєкторію навчання;
- Формує позитивну мотивацію учнів до пізнавальної діяльності.

Завдання, яке ставить перед освітянами МОН України, - впровадити профільну школу до 2027 року, - є складним, але можливим. Спрямування на профільне навчання – це орієнтація на ринок праці на основі поєднання змісту

освіти та професійно орієнтованого підходу до вивчення предмету з урахуванням здібностей і потреб учнів.

Науковий підхід до викладання даної теми має бути зорієнтований на вивчення циклу споріднених предметів, зокрема встановлення зв'язків між ними.

Мета роботи – формування розширення можливостей застосування соціально-економічних показників під час вивчення споріднених предметів.

Провідна ідея роботи – сприяти забезпеченню наступності між вивченням предметів природничого циклу та алгебри, у тому числі ефективній підготовці учнів – випускників ЗЗСО до освоєння програм ВНЗ.

Перспектива - соціально-економічний розвиток країн світу не є стабільний, цю динаміку відображають різні показники. Отриманні знання дають змогу в майбутньому використовувати економічні показники та характеристики для оцінки та аналізу економічних процесів в країнах світу.

Розділ 1. Формування міжпредметних зв'язків під час вивчення теми «Національна економіка. Показники економічного розвитку»

1.1. Введення поняття соціально-економічні показники, їх роль і значення для економічного розвитку країн.

Для аналізу економічних явищ і процесів, складних господарських взаємозв'язків необхідна система надійних взаємозумовлених показників. В економічній теорії та у господарській практиці використовують різні форми виміру суспільного продукту. Різноманітність форм і способів виміру результатів народногосподарської діяльності зумовлена різними теоретичними підходами до характеристики суспільного виробництва, різною методикою статистичних розрахунків, різними стадіями руху суспільного продукту в процесі економічного кругообігу.

Політична, соціальна та військова доля країн значною мірою залежить від економічного розвитку, і немає життєво важливішої сфери для успіху держави, ніж її економічний розвиток.

Розділ 2. Розробки уроків на тему «Національна економіка. Показники економічного розвитку. Типізація країн за економічним розвитком».

2.1. Урок «Національна економіка. Показники економічного розвитку. 9 клас».

Тема: Національна економіка. Показники економічного розвитку.

Мета:

- *Навчальна:* розширити знання про національну економіку та показники економічного розвитку; повторити, систематизувати набуті теоретичні та практичні вміння;

- *Розвиваюча:* розвивати вміння географічною мовою висловлювати власну думку; правильно користуватись термінологією, пов'язаною з вивченою темою.

- *Виховна:* розвивати логічне мислення, пошукову пізнавальну активність учнів, швидкість, кмітливість.

Компетенції:

- Спілкування державною мовою (уміння ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в презентації).

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: опорний конспект, географічна карта, презентація, мультимедійне обладнання, атласи.

I. Організаційний етап

- Привітання;

- Перевірка присутніх на уроці;
- Налаштування на урок.

II. Вивчення нового матеріалу

Хід уроку

Тема нашого уроку є «Національна економіка. Показники економічного розвитку».

Господарство (економіка) є основним джерелом створення розподілу, обміну і споживання приватних і суспільних благ і послуг, які необхідні для існування і розвитку людського суспільства.

Створюючи певні блага, люди вступають у зв'язки і взаємодію – виробничі відносини. Усе це відбувається у межах певної країни й становить національне господарство. Воно є складною системою, що діє за своїми законами. Складники цієї системи мають працювати злагоджено, як гвинтики у складному механізмі.

Ми живемо в епоху глобалізації економіки, коли господарська діяльність людини долає усі кордони. Нині сформувалося одне єдине світове господарство, до складу якого входять національні економіки кожної країни. Кожна країна, враховуючи природні умови, наявність природних ресурсів, історичні традиції виробляє певну продукцію, надає певні послуги. Але розвиваючи національне господарство країни, потрібно враховувати показники економічного розвитку, основні форми організацій виробництва та чинники, які будуть впливати на розвиток виробництва.

Господарство, разом із суспільними відносинами, що складаються в процесі виробництва, розподілу, обміну й споживання продукції, називають економікою.

«Економіка» у перекладі з грецької означає мистецтво ведення господарства.

У своєму історичному розвитку господарство пройшло два етапи: натуральне й товарне.

Натуральне господарство - люди виробляють продукцію, необхідну лише для власного споживання.

Цей етап людство пройшло в первісному, рабовласницькому та феодальному суспільствах, але його елементи збереглися й дотепер.

Товарне господарство виникло тоді, коли продукцію виробляли не лише для власного споживання, а й для потреб інших людей (для продажу). З XVII – XVIII ст. товарне господарство стало панівним у Європі.

З розвитком товарного господарства розвивався й територіальний поділ праці, тобто виробництво певних товарів «закріплювалося» за тими територіями, де для цього були кращі умови — природна сировина, матеріали, робоча сила з відповідними навичками, науково-технічна база тощо.

З часом відбулося об'єднання (інтеграція) праці між окремими територіями.

Результатом цих процесів став розподіл ринків товарів і робочої сили та їх об'єднання в межах держави в національне господарство країни, формування національної економіки.

Отже, національна економіка — це сукупність видів господарської діяльності та відносин, що складаються в суспільстві у процесі цієї діяльності в межах окремої держави (країни).

Національна економіка будь-якої держави має тісні внутрішні зв'язки (виражені взаємними потоками палива, сировини, готової продукції, послуг), а також зв'язки з іншими національними економіками.

Україна почала формувати свою національну економіку тільки зі здобуттям незалежності .

Приєм «Мозковий штурм»

Частина населення певної країни може працювати за її межами. Водночас у країні працюють іноземні підприємства, які належать закордонним власникам.

Чи впливають ці факти на загальне багатство країни? Яким чином? Спробуйте оцінити – це добре чи погано.

Населення будь-якої країни має свої потреби (необхідність людини в чомусь).

Потреби можуть бути матеріальними та нематеріальними.

Основні одиниці національної економіки – підприємства (задовольняють матеріальні потреби, наприклад – завод, фабрика, ферма тощо) та заклади (установи) (задовольняють нематеріальні потреби, наприклад – перукарня, банк, стадіон).

За формами власності підприємства й організації бувають:

- державні (їх власником виступає уряд);
- комунальні (муніципальні) (належать місцевим територіальним громадам);
- приватні (власники — окремі люди або сім'ї);
- колективні (власність товариств, корпорацій);
- зі змішаною власністю (створені за спільної участі держави та інших власників);
- підприємства спільної форми власності (за участі іноземного капіталу).

Основні показники національної економіки:

Валовий внутрішній продукт (ВВП) — це сукупна вартість за ринковими цінами усього обсягу товарів і послуг, вироблених і реалізованих у країні за рік, враховуючи надходження від їх експорту та імпорту.

Валовий національний продукт (ВНП) – це сукупна вартість усього обсягу товарів і послуг, вироблених і реалізованих у країні за рік, а також доходи фірм і громадян даної країни, які отримані за кордоном, не враховуючи доходи зарубіжних компаній та осіб, які займаються діяльністю в цій країні.

ВВП і ВНП розраховують насамперед у національній грошовій одиниці. Так, за даними Держкомстату України, її ВВП у 2014 р. становив 1,56 трлн, а в 2017 р. — майже 23 трлн гривень.

Для порівняльних оцінок міжнародні організації, такі як Світовий банк (СБ), Міжнародний валютний фонд (МВФ), обчислюють ВВП і ВНП країн світу в єдиній валюті — доларах США за середньорічним обмінним курсом валют і з урахуванням рівнів інфляції у цих країнах (ВВП України - 97,2млрд дол. США, 2017 р.) (додаток 1).

Для порівняння економік країн використовують ВВП за паритетом купівельної спроможності (ПКС) національної валюти.

Його розраховують у т. зв. міжнародних доларах із врахуванням вартості набору найбільш необхідних та життєво важливих товарів і послуг («споживчого кошика») у певній країні та США (додаток 2).

За обсягами ВВП (ВНП) упродовж другої половини ХХ ст. різко виділялася група із семи країн (США, Японія, Німеччина, Велика Британія, Франція, Італія, Канада).

Наприкінці ХХ ст. до цієї групи стрімко увійшов Китай, економіка якого демонструє одні з найвищих у світі темпи росту. У 2010 р. економіка Китаю стала другою у світі, випередивши Японію.

Також до першої десятки країн входять Індія і Бразилія.

Економічний розвиток країни — це постійний перехід її національної економіки від одних етапів до інших, що супроводжується значними зрушеннями в господарській сфері суспільства.

За економічного розвитку на новому етапі не лише збільшується виробництво тієї продукції, яку вже виготовляли раніше, а й відбувається виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій (порівняно з попереднім періодом).

Економіка може розвиватися екстенсивним або інтенсивним шляхом.

Екстенсивний шлях передбачає збільшення обсягів виробництва завдяки кількісному приросту виробничих ресурсів.

Інтенсивний — базується на впровадженні новітніх досягнень науково-технічного прогресу у виробництво, застосуванні нових технологій і матеріалів, підвищенні рівня освіти й кваліфікації працівників, поліпшенні організації виробництва.

Для порівняння країн за рівнем економічного розвитку використовують показник ВВП або ВНП на душу населення (додаток 3).

ВВП і ВНП	
ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ (ВВП)	ВАЛОВИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРОДУКТ (ВНП)
$VVP = VG + VI$	$VNP = VVP + DZ - DI$
<i>VG – вартість товарів громадян країни; VI – вартість товарів іноземних громадян.</i>	<i>DZ – доходи, що одержані національними виробниками за кордоном; DI – доходи іноземних громадян у межах країни.</i>
ВАЛОВИЙ ВНУТРІШНІЙ ПРОДУКТ на ДУШУ НАСЕЛЕННЯ (ВВП на 1 особу)	<i>визначається в \$</i>

Для порівняння країн за рівнем соціально-економічного розвитку використовують показник індексу людського розвитку (ІЛР), який щорічно розраховують в ООН.

Залежно від значення ІЛР, розрізняють чотири групи держав світу: з дуже високим (49 країн), високим (56), середнім (38) і низьким (45 країн) людським розвитком (2015 р.).

Найвищі показники ІЛР мали Норвегія, Австралія, Швейцарія, Данія, Нідерланди, Німеччина, Ірландія, США, найнижчі — Чад, Еритрея, Нігер (додаток 5).

Україна у 2010 р. перебувала на 69-му місці у світі, у 2017 р. — на 81-му, входячи до групи держав з середнім людським розвитком.

Щодо окремих складників ІЛР України - найкращий стан з рівнем освіти (входить до перших трьох десятків країн світу).

III. Повторення матеріалу.

Приєм «Повторимо нові поняття»:

1. Що таке «національна економіка»?

2. Які етапи виділяють в історичному розвитку господарства країн світу?
3. Як розрізняють підприємства за формою власності?
4. Найважливіші показники національних економік?
5. Що таке «економічний розвиток»? Його основні напрямки.
6. Чому екстенсивний шлях розвитку економіки вичерпує себе?
7. Який показник використовують для порівняння країн за рівнем їх економічного розвитку? До якої групи за цим показником відносять Україну?
8. Який показник використовують для порівняння країн за рівнем соціально-економічного розвитку? Його складові.
9. Місце України в світі за ІЛР.
10. Чому в світових рейтингах країн, складених за показниками ВВП і ВНП, їхні місця можуть не співпадати?

IV. Підбиття підсумків.

Оцінювання роботи учнів на уроці.

2.2. Бінарний урок (географія/математика) «Використання властивостей графіків функцій при дослідженні соціально-економічних показників та їх впливу на економічний розвиток країн світу»

Урок 1. Географія.

Тема: Використання властивостей графіків функцій при дослідженні соціально-економічних показників, які лягли в основу типізації країн за рівнем економічного розвитку.

Мета:

- *Навчальна:* повторити та розширити знання про економічні показники країн світу, функцію та її властивості, використовувати властивості графіків функцій для максимального унаочнення соціально-економічних показників та їх впливу на економічний розвиток країн світу;

- *Розвиваюча:* дослідити розвивати вміння аналізувати графіки функції та користуючись побудованими графіками на основі економічних показників деяких країн світу аналізувати властивості функції;

- *Виховна:* виховувати інтерес до вивчення точних наук, показати, де саме застосовують у житті властивості функції.

Компетенції:

- Спілкування державною мовою (уміння ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в презентації).

Тип уроку: удосконалення умінь і навичок.

Обладнання: опорні конспекти, картки, презентації, мультимедійне обладнання, презентер, атласи.

Хід уроку

I. Організаційний етап

- Привітання
- Перевірка присутніх на уроці
- Налаштування на роботу

II. Актуалізація опорних знань

Проведення бліц-опитування з теми «Національна економіка. Показники економічного розвитку» шляхом інтерактивної онлайн-гри «Kahoot» (додаток 6)

III. Теоретична частина

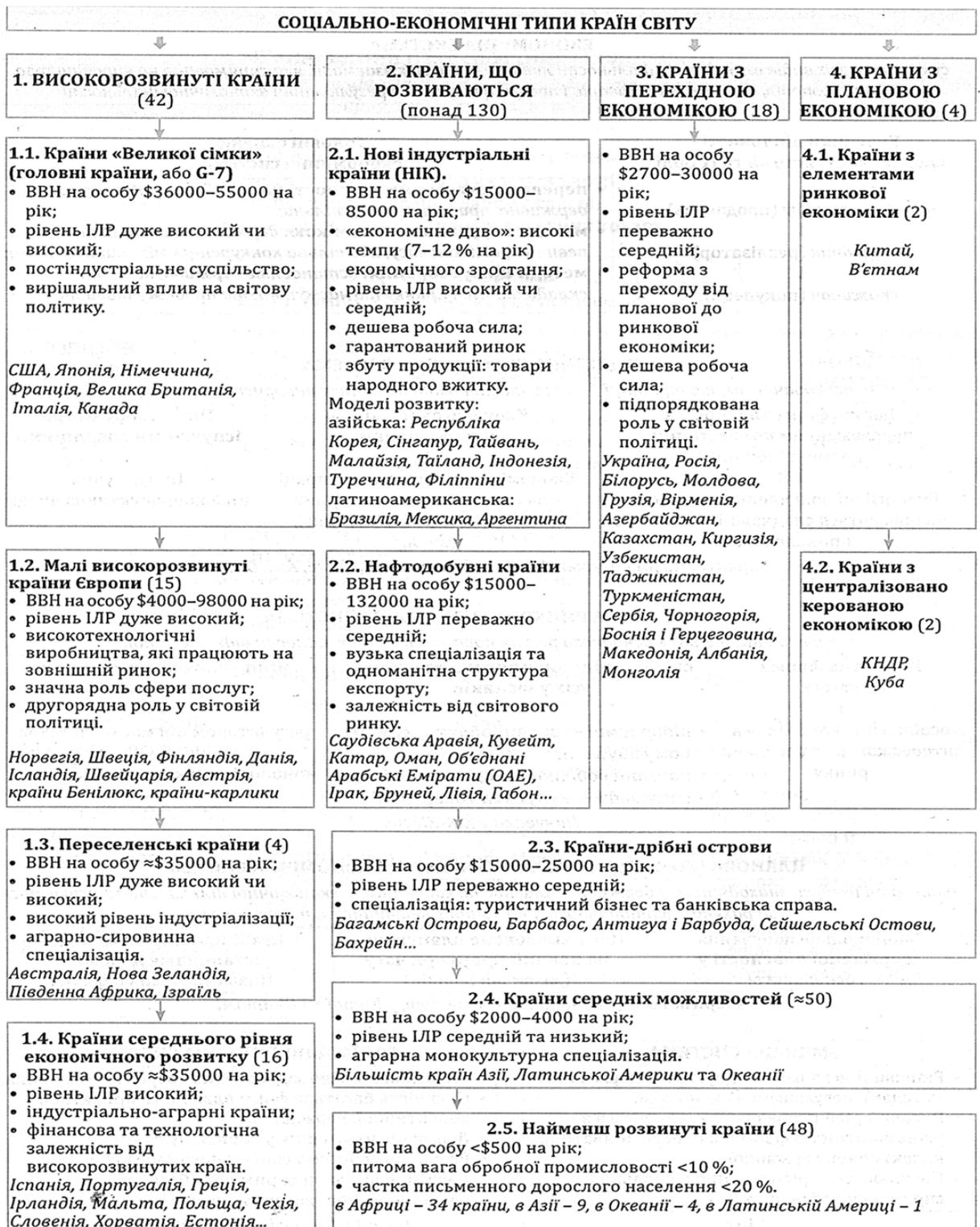
Об'єктом нашого дослідження є країни світу, предметом - типологічна структура країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку та їх геопросторова організація. Метою є вивчення особливостей типізації та головних типів країн за рівнем соціально-економічного розвитку.

На відміну від класифікацій, що ґрунтуються переважно на кількісних показниках, широко застосовують типізацію країн, що враховує також і важливі якісні ознаки. Найпоширенішим вважається поділ країн, що використовується організацією ООН, в основі якого лежить ступінь розвиненості економіки.

Типізація (класифікація) – це групування країн за певним критерієм.

Для характеристики економіки країн світу використовують уже відомі вам показники: ВВП на душу населення, темпи росту ВВП, індекс людського розвитку, галузева структура економіки, тип економічної системи та роль в світовій економіці (додаток 7).

Проводимо аналіз друкованих схем «Соціально-економічні типи країн світу».

Робота з мультимедійною презентацією, аналіз діаграм, географічних карт, що характеризують типи країн за економічним розвитком (додаток 8, 9, 10).

Урок 2. Алгебра.

Тема: Використання властивостей графіків функцій при дослідження соціально-економічних показників та їх вплив на економічний розвиток країн.

Мета:

- *Навчальна:* повторити та розширити знання про функцію та її властивості, використовувати властивості графіків функцій для максимального унаочнення соціально-економічних показників та їх вплив на економічний розвиток країн;
- *Розвиваюча:* розвивати вміння аналізувати графіки функції та користуючись побудованими графіками аналізувати властивості функції;
- *Виховна:* виховувати інтерес до вивчення точних наук, показати, де саме застосовують у житті властивості функції;

Компетенції:

- Спілкування державною мовою (уміння ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в презентації)

Тип уроку: удосконалення умінь і навичок;

Обладнання: опорний конспект, картки, презентація, мультимедійне обладнання, презентер;

Хід уроку

I. Організаційний етап

- Привітання

- Перевірка присутніх на уроці
- Налаштування на роботу

II. Актуалізація опорних знань

Проведення бліц-опитування з теми «Властивості функцій» шляхом інтерактивної онлайн-гри «Kahoot» (додаток 16)

III. Практична частина

Клас поділити на 7 груп. Кожна група отримує картку із завданням:

Група 1. Тема роботи: «Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Високорозвинуті країни»» (додаток 12).

- 1) Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);
- 2) Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);
- 3) Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);
- 4) Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку).

Група 2. Тема роботи: «Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Країни, що розвиваються»» (додаток 13)

- 1) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 2) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 3) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 4) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 5) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни).

Група 3. Тема роботи: «Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічних типів «Країни з перехідною економікою» та «Країни з плановою економікою»» (додаток 14).

- 1) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 2) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);

- 3) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 4) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

Група 4. Тема роботи: «Дослідити особливості росту ВВП на душу населення на рік (у %) на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Високорозвинуті країни» (додаток 15).

- 1) Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);
- 2) Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);
- 3) Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);
- 4) Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку).

Група 5. Тема роботи: «Дослідити особливості росту ВВП на душу населення на рік (у %) на прикладі країн-представників «Країни, що розвиваються» (додаток 16).

- 1) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 2) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 3) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 4) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 5) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни).

Група 6. Тема роботи: «Дослідити особливості росту ВВП на душу населення на рік (у %) на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Країни з перехідною економікою» та «Країни з плановою економікою» (додаток 17).

- 1) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 2) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 3) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 4) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

Група 7. Тема роботи: «Дослідити особливості індексу людського розвитку на прикладі країн-представників усіх соціально-економічних типів» (додаток 18).

- 1) Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);
- 2) Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);
- 3) Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);
- 4) Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку);
- 5) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 6) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 7) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 8) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 9) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни);
- 10) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 11) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 12) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 13) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

IV. Презентація результатів роботи груп, відповідно до висновків, що отримала кожна команда.

Виступи представників 7 груп. У результаті роботи групи мали побудувати графіки залежності росту ВВП для країн, розставити країни в порядку зростання за стабільністю економічного розвитку, визначити чи відбувається ріст ВВП у заданих країнах.

V. Підсумок уроку

- 1) Між якими предметами шкільного курсу Ви сьогодні встановили зв'язок?
- 2) При виконанні практичного завдання, які знання з географії та алгебри Вам знадобилися?
- 3) Чи задоволені Ви результатами своєї роботи?

ВИСНОВКИ

Кожна країна є своєрідною та не повторною за історією, культурою, традиціями, господарською діяльністю. Найважливішою порівняльною ознакою є рівень економічного розвитку, це і спонукало дослідити соціально-економічні показники, які лягли в основу типізації країн світу.

В ході роботи було вивчено і систематизовано знання про національну економіку, соціально-економічні показники та типи країн світу. Сформували уявлення про місце України серед країн світу за рівнем економічного розвитку. Розвивали в учнів навички порівняння та виокремлення деяких країн світу за рівнем економічного розвитку використовуючи властивості функцій, їх графіки. Під час даного дослідження було визначено особливості та трансформаційні процеси які відбуваються в країнах світу, та Україні зокрема.

Бінарний урок «Використання властивостей графіків функцій при дослідженні соціально-економічних показників, які лягли в основу типізації країн за рівнем економічного розвитку» мав на меті дослідження теоретичних і практичних аспектів розвитку країн світу та поєднання знань з різних предметів, що дасть можливість використати ці навички в майбутньому .

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

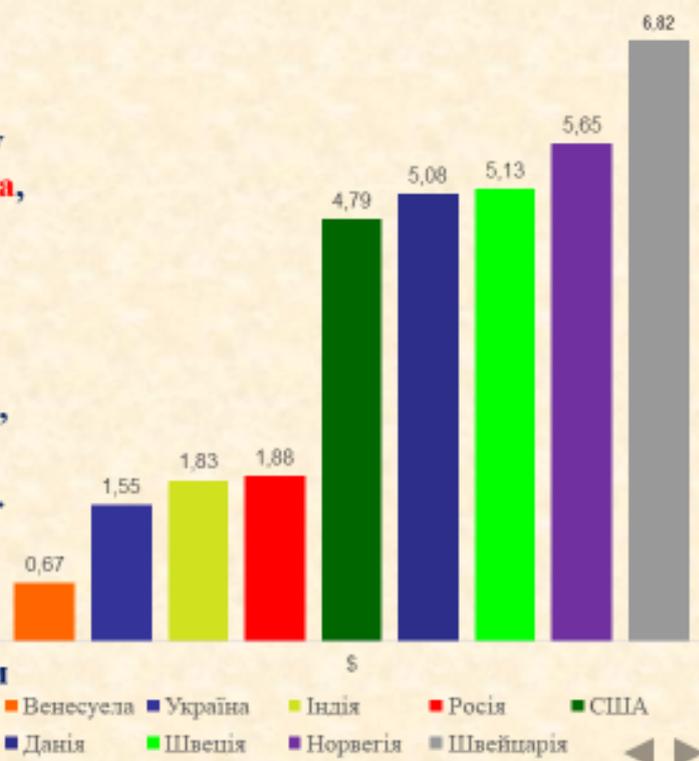
1. Географія: підручник для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл./ Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. – Кам'янець-Подільський, 2017. – 287 с.
2. Географія. 9 клас. Україна і світове господарство. – Х. : Вид. група «Основа», 2017. – 120 с. - (Серія «Мій конспект»).
3. Географія. Повний курс підготовки для вступу до вищих навчальних закладів з тестовими завданнями/ Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р. – Літера, 2019
4. Географія в опорних схемах та таблицях, 9 клас / Кам'янець-Подільський, 2020. – 55 с.
5. Географія. Книжка для вчителя + СД (додаткові матеріали). 9 клас, В.Ю.Пестушко, Г.Ш.Уварова, Генеза, 2014, 200 с.
6. <http://databank.worldbank.org>
7. <https://uk.wikipedia.org>
8. <https://testportal.gov.ua>
9. <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. <https://uk.wikipedia.org/wiki/G7#/media/File:G7countries.png>
11. <https://books.google.com.ua>

ЦІКАВО. Індекс Біг-Мака

Вартість Біг-Мака у деяких країнах світу, 2017 р., \$

Неофіційним способом визначення паритету купівельної спроможності людей у різних країнах світу з 1986 року є **індекс Біг-Мака**, який щорічно досліджує журнал «The Economist». Замість повного кошика необхідних товарів взято один стандартний бутерброд, що випускається по всьому світу компанією McDonald's. Біг-Мак містить достатньо продовольчих компонентів (хліб, сир, м'ясо, овочі), щоб його вважати універсальним злітком господарства.

14 країн з дуже високим показником ІПР, 2017 р. за даними ПРООН

Завдання для онлайн-сервісу «Kahoot»

Тема «Національна економіка. Соціально-економічні показники.»

1. Процес створення матеріальних та духовних благ, необхідних для існування і розвитку країни.

Правильна відповідь: Виробництво

2. Сукупність усіх видів людської діяльності, які дають змогу задовольняти матеріальні та нематеріальні потреби суспільства, а також забезпечують його розвиток.

Правильна відповідь: Господарство (економіка)

3. Переважний розвиток тих виробництв, для яких на даній території є найкращі умови, а більша частина продукції йде на обмін.

Правильна відповідь: Спеціалізація

4. Сума витрат на виробництво та реалізацію одиниці продукції.

Правильна відповідь: Собівартість

5. Процес спеціалізації країн та виробництві певних видів продукції або наданні певних послуг.

Правильна відповідь: Територіальний поділ праці (ТПП)

6. Усе, що виробляється для обміну (купівлі та продажу).

Правильна відповідь: Товар

7. Сфера обміну товарів та послуг.

Правильна відповідь: Ринок

8. Дія індивіда на користь іншого, результат якої споживається в процесі її надання.

Правильна відповідь: Послуга

9. Комплексний показник, що розраховується для міждержавного порівняння рівня якості життя в країні.

Правильна відповідь: Індекс людського розвитку (ІЛР)

10. Сукупна ринкова вартість річного обсягу кінцевої продукції та послуг, що її одержано усіма національними виробниками, не залежно від того, де вони перебувають: у межах країни чи за кордоном.

Правильна відповідь: Валовий національний продукт (ВНП)

11. Історично сформована сукупність національних господарств усіх країн світу, пов'язаних між собою економічними та політичними відносинами.

Правильна відповідь: Світова економіка (Світове господарство)

12. Сукупність взаємопов'язаних видів людської діяльності в межах певної країни, яка сформувалася у зв'язку з особливостями її географічного положення протягом певного періоду історичного розвитку.

Правильна відповідь: Національна економіка (Національне господарство)

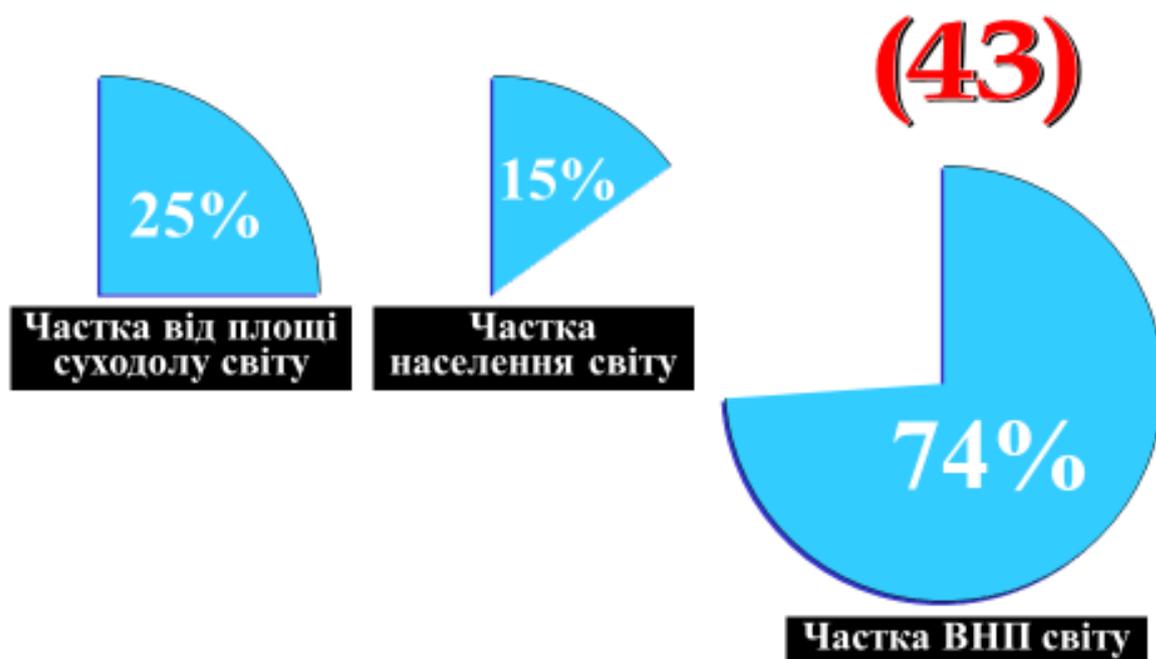
Соціально-економічна типізація країн

Типізація країн – це поділ країн на *групи* за певними ознаками.

Показники та характеристики, що лежать в основі типізації країн за рівнем економічного розвитку:

1. *ВВП на душу населення*
2. *Темпи росту ВВП*
3. *ІЛР*
4. *Галузева структура господарства*
5. *Роль в світовій економіці*
6. *Тип економічної системи*

Високорозвинені країни

Країни "Великої сімки" (G-7)

"Малі" високорозвинені країни Європи (15)

- \$ 40 000–170 000;
ЛІР – дуже високий;
- досить вузька спеціалізація;
- значна роль сфери послуг;
- високотехнологічні виробництва, які працюють на зовнішній ринок;
- малий вплив на світову економіку і політику.

Переселенські країни (4)

- \$ 35 000;
- ЛІР – переважно високий;
- подвійний характер економіки:
  - ✓ високий рівень розвитку;
  - ✓ сировинна спеціалізація.

Країни середнього рівня розвитку (17)

- \$ 10000-25000;
ІРЛП – високий;
- індустріально-аграрні країни;
- рівень індустріалізації високий;
- велика роль туризму;
- значна залежність від іноземного капіталу;
- другорядна роль у світовій економіці і політиці.

Країни, що розвиваються (129)

Частка від площі
суходолу світу

Частка
населення світу

Частка ВВП світу

"Нові індустріальні країни"(НІК) (10)

"НІК" Латинської Америки

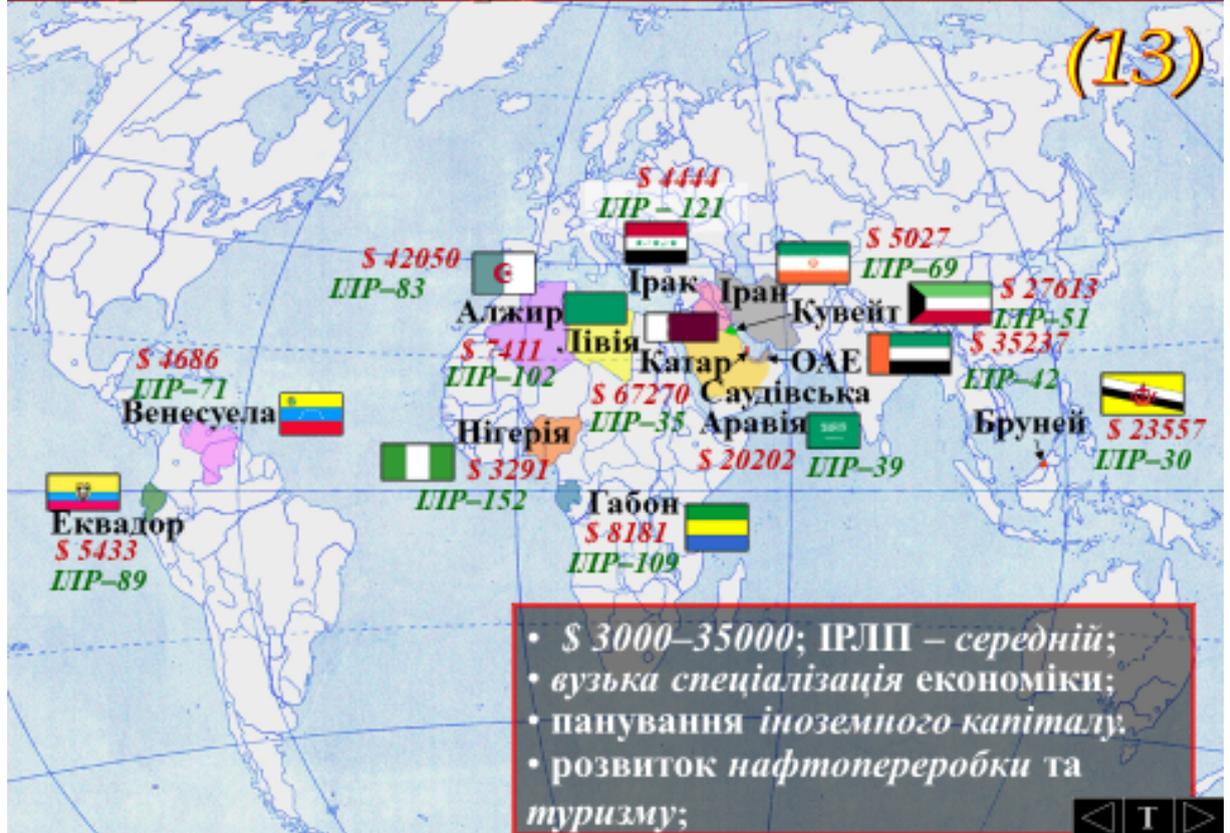

"Далекосхідні тигри"

- \$ 3500-55000; ІРП – високий чи середній;
- "економічне диво" з 70-х рр. ХХ ст.;
- ✓ дешева робоча сила;
- ✓ гарантований ринок збуту;
- ✓ панування іноземного капіталу.

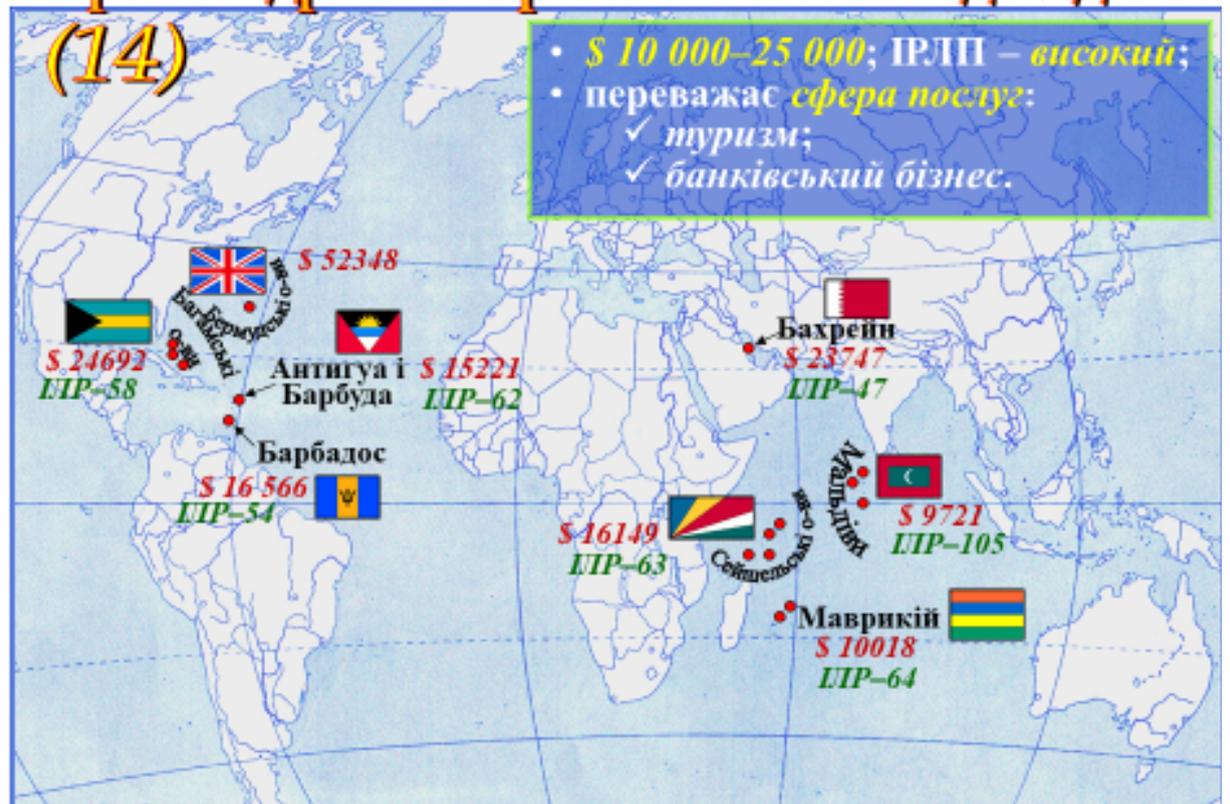
Нафтодобувні країни з високими доходами

(13)

Країни-«дрібні острови» з високими доходами

(14)

Країни великого потенціалу з відносно розвинутою економікою

(44)

Найменш розвинуті країни

(48) Виділені ООН у 1971 р.

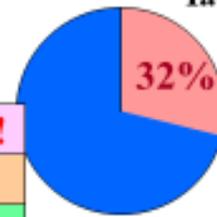
- 1971 р. – 25 країн;
- 1985 р. – 42 країни;
- 1991 р. – 47 країн;
- 2004 р. – 54 країни;
- 2018 р. – 48 країн.

в Африці – 34!

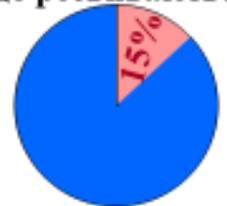
в Азії – 9

в Океанії – 4

в Америці – 1

Частка від населення країн, що розвиваються

до \$ 1400; ІРЛП – дуже низький
частка обробної промисловості <10%;
монокультура; 3/4 населення – у с/г;
рівень письменності дорослого населення <20%

Країни з перехідною економікою

(18)

Країни з плановою економікою (4)

2. Країни з централізовано керованою економікою (КНДР, Куба)

1. Країни з елементами ринкової економіки (Китай, В'єтнам)

Завдання для онлайн-сервісу «Kahoot»

Тема «Властивості функцій»

1. Функцію задано формулою $y = \frac{3}{2-x}$. Знайдіть $y(-1)$.

- A. 1
- B. -3
- C. 3
- D. -1

Правильна відповідь: A

2. Функцію задано формулою $y = 3 + \sqrt{x}$. Знайдіть значення аргумента, при якому значення функції дорівнює 7.

- A. 0
- B. 2
- C. 16
- D. 4

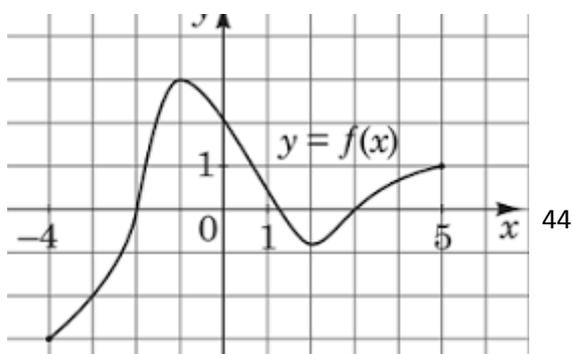
Правильна відповідь: C

3. Функцію задано формулою $y = x^2 - 36$. Знайдіть нулі функції.

- A. -18; 18
- B. 6
- C. 18
- D. -6; 6

Правильна відповідь: D

4. На рисунку подано графік функції $y = f(x)$. Знайдіть область її значень.

- A. $[-4; 5]$
- B. $[-4; 3]$

C. $[-3; 3]$

D. $[1; 3]$

Правильна відповідь: C

5. Серед поданих проміжків виберіть такий, на якому функція $y = f(x)$ зростає.

A. $[-6; 0]$

B. $[0; 7]$

C. $[7; 8]$

D. $[-3; 0]$

Правильна відповідь: D

6. Серед поданих проміжків виберіть такий, на якому функція $y > 0$

A. $[-2; 2]$

B. $[-3; 0]$

C. $[4, 5; 7]$

D. $[2; 6]$

Правильна відповідь: A

7. Чи правильне твердження: функція $y = x^2 + 4$ не має нулів.

A. Так

В. Ні

Правильна відповідь: А

8. Чи правильне твердження: якщо $x = -8$ – нуль функції $y = f(x)$, то точка $(-8; 0)$ належить графіку цієї функції.

А. Так

В. Ні

Правильна відповідь: А

9. Чи правильне твердження: якщо точка $(0; 9)$ належить графіку функції $y = f(x)$, то нуль функції $x = 9$

А. Так

В. Ні

Правильна відповідь: В

10. Чи правильне твердження: якщо $x = 6$ – нуль функції $y = f(x)$, то $\frac{f(6)}{12} = 0$.

А. Так

В. Ні

Правильна відповідь: А

11. Чи правильне твердження: якщо функція $y = f(x)$ спадає на проміжку $(0; 5)$, то $f(1) < f(4)$

А. Так

В. Ні

Правильна відповідь: В

12. Чи правильне твердження: якщо функція $y = f(x)$ зростає на проміжку $(-5; -1)$, і $f(-4) > 0$, то $f(-2) > 0$

А. Так

В. Ні

Правильна відповідь: А

ГРУПА 1**Тема роботи:**

Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Високорозвинуті країни».

- 5) **Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);**
- 6) **Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);**
- 7) **Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);**
- 8) **Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку).**

Завдання:

1. Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у доларах США), заданих у таблиці:

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік	% росту
1	Великобританія	42202	42670	42986	
2	Швеція	51844	53442	54356	
3	Ізраїль	37333	40559	41728	
4	Польща	12428	13872	15426	

X - _____

Y - _____

2. Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:

---

4. Розрахувати відсоток змін з 2016 по 2018 рік та зазначити у таблиці пункту 1 в останній колонці результат:

1	$\frac{42202}{42986} \cdot 100\% =$
2	
3	
4	

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість балів за роботу в групі	Кількість балів за Kahhot	Загальний бал
1				
2				
3				
4				
5				

ГРУПА 2**Тема роботи:**

Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічного типу «Країни, що розвиваються».

- 6) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 7) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 8) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 9) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 10) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни).

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у доларах США), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік	% росту
1	Сінгапур	56722	60297	64579	
2	Ірак	4843	5263	5882	
3	Барбадос	16948	17423	17758	
4	Ямайка	4986	5193	5406	
5	Афганістан	561	570	545	

X - _____

Y - _____

2. *Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище* (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. *Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:*

---

4. Розрахувати відсоток змін з 2016 по 2018 рік та зазначити у таблиці пункту 1 в останній колонці результат:

1	$\frac{56722}{64579} \cdot 100\% =$
2	
3	
4	
5	

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

---

6. Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість балів за роботу в групі	Кількість балів за Kahhot	Загальний бал
1				
2				
3				
4				
5				

ГРУПА 3**Тема роботи:**

Дослідити особливості ВВП на душу населення на прикладі країн-представників соціально-економічних типів «Країни з перехідною економікою» та «Країни з плановою економікою».

- 5) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 6) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 7) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 8) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у доларах США), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік	% росту
1	Україна	2200	2656	3113	
2	Чорногорія	7493	7845	8227	
3	Китай	8116	8677	9580	
4	КНДР	29296	31577	33320	

X - _____

Y - _____

2. **Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище** (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. **Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:**

---

4. Розрахувати відсоток змін з 2016 по 2018 рік та зазначити у таблиці пункту 1 в останній колонці результат:

1	$\frac{2200}{3113} \cdot 100\% =$
2	
3	
4	

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

---

6. Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість балів за роботу в групі	Кількість балів за Kahhot	Загальний бал
1				
2				
3				
4				
5				

ГРУПА 4**Тема роботи:****Дослідити особливості росту ВВП****на душу населення на рік (у %)****на прикладі країн-представників****соціально-економічного типу «Високорозвинуті країни».**

- 5) **Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);**
- 6) **Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);**
- 7) **Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);**
- 8) **Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку).**

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у %), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	Великобританія	1,8	1,8	1,7
2	Швеція	3,4	1,4	0,7
3	Ізраїль	2	1,5	1,3
4	Польща	3,1	4,8	5,1

X - _____

У - _____

2. **Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище** (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. **Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:**

---

4. Указати область значень для кожної функції, графік якої побудовано. Розставити країни в порядку від 1 до 4 за стабільністю економічного розвитку (1 – найстабільніша, ...4 – найменш стабільна), використовуючи область значень функцій.

---

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

---

6. Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість		Кількість		Загальний бал
		балів за роботу в групі	за	балів за Kahhot	за	
1						
2						
3						
4						
5						

ГРУПА 5**Тема роботи:****Дослідити особливості росту ВВП****на душу населення на рік (у %)****на прикладі країн-представників****«Країни, що розвиваються».**

- 6) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 7) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 8) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 9) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 10) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни).

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у %), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	Сінгапур	1,6	3,6	2,7
2	Ірак	10,4	-4,1	-1,7
3	Барбадос	1,8	0,8	-
4	Ямайка	1,4	0,5	0,8
5	Афганістан	-0,5	0,1	-1,4

X - _____

У - _____

2. *Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище* (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. *Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:*

---

4. Указати область значень для кожної функції, графік якої побудовано. Розставити країни в порядку від 1 до 4 за стабільністю економічного розвитку (1 – найстабільніша, ...4 – найменш стабільна), використовуючи область значень функцій.

---

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

---

6. Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість		Кількість		Загальний бал
		балів за роботу в групі	за	балів за Kahhot	за	
1						
2						
3						
4						
5						

ГРУПА 6**Тема роботи:****Дослідити особливості росту ВВП****на душу населення на рік (у %)****на прикладі країн-представників соціально-економічного типу****«Країни з перехідною економікою» та****«Країни з плановою економікою».**

- 5) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 6) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 7) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 8) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у %), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	Україна	2,9	2,9	3,9
2	Чорногорія	2,9	4,7	4,9
3	Китай	6,1	6,2	6,2
4	КНДР	0,4	1,7	-

X - _____

У - _____

2. *Побудувати графік залежності росту ВВП для країн, поданих у таблиці вище* (використовуйте маркери різного кольору для ефективнішого аналізу результатів).

3. *Визначити найменше та найбільше значення кожної функції відповідно до побудованих графіків:*

---

4. Указати область значень для кожної функції, графік якої побудовано. Розставити країни в порядку від 1 до 4 за стабільністю економічного розвитку (1 – найстабільніша, ...4 – найменш стабільна), використовуючи область значень функцій.

---

5. Вказати, зростаючою чи спадною є функції, графіки яких були побудовані:

---

6. Висновки

групи: _____

Прізвища та імена учасників:

№ з/п	Прізвище, ім'я учасника	Кількість		Кількість		Загальний бал
		балів за роботу в групі	за	балів за Kahhot	за	
1						
2						
3						
4						
5						

ГРУПА 7**Тема роботи:**

Дослідити особливості індексу людського розвитку на прикладі країн-представників усіх соціально-економічних типів.

- 14) Великобританія (тип 1.1. Країна «Великої сімки»);
- 15) Швеція (тип 1.2. Мала високо розвинута країна Європи);
- 16) Ізраїль (тип 1.3. Переселенська країна);
- 17) Польща (тип 1.4. Країна середнього рівня економічного розвитку);
- 18) Сінгапур (тип 2.1. Нові індустріальні країни);
- 19) Ірак (тип 2.2. Нафтодобувні країни);
- 20) Барбадос (тип 2.3. Країни - дрібні острови);
- 21) Ямайка (тип 2.4. Країна середніх можливостей);
- 22) Афганістан (тип 2.5. Найменш розвинуті країни);
- 23) Україна (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 24) Чорногорія (тип 3. Країна з перехідною економікою);
- 25) Китай (тип 4.1. Країна з елементами ринкової економіки);
- 26) КНДР (тип 4.2. Країна з централізовано керованою економікою).

Завдання:

1. *Визначити залежність однієї змінної від іншої відповідно до значень ВВП на особу на рік (у %), заданих у таблиці:*

№ з/п	Країна	ІЛР	№ з/п	Країна	ІЛР
1	Великобританія	0,92	8	Ямайка	0,73
2	Швеція	0,93	9	Афганістан	0,5
3	Ізраїль	0,9	10	Україна	0,75
4	Польща	0,87	11	Чорногорія	0,81
5	Сінгапур	0,93	12	Китай	0,93
6	Ірак	0,69	13	КНДР	-
7	Барбадос	0,8			

X - _____

У - _____

2. *Побудувати графік залежності ІЛР для країн, поданих у таблиці вище .*

3. *Визначити найменше та найбільше значення функції відповідно до побудованого графіків:*

_____

_____

4. *Указати область значень та область визначення даної функції, графік якої побудовано.*

_____

_____

5. Розставити країни в порядку від 1 до 12 за **стабільністю економічного розвитку** (1 – найстабільніша, ...12 – найменш стабільна), використовуючи область значень функцій. Послідовність проставте біля тексту синього кольору.

6. Висновки

групи: _____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Прізвища та імена учасників:

з/п	№ учасника	Прізвище, ім'я	Кількість		Кількість		Загальний бал
			балів роботу групі	за в	балів Kahhot	за	
	1						
	2						
	3						
	4						
	5						

